

SUDERINTA
Lietuvos Respublikos
susisiekimo ministerijos
2012 m. gegužės 29 d. raštu
Nr. 2-2547(52)

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerijos
2012 m. liepos 3 d. raštu
Nr. SR-3354

1. Programa

1.1. Programos pavadinimas

**MOTORINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ KROVINIAMS VEŽTI VAIRUOTOJŲ
MOKYMO PROGRAMA PRADINEI PROFESINEI KVALIFIKACIJAI ĮGYTI
SKUBOS TVARKA**

1.2. Valstybinis kodas

265084056

1.3. Suteikiama teisė atlikti

Suteikiama vairuotojo pradinė profesinė kvalifikacija vežti krovinius komerciniais tikslais.

1.4. Reikalavimai asmenų amžiui, išsilavinimui, profesinei kvalifikacijai, darbo patirčiai

Minimalus amžius:

- kai siekia vairuoti C1 ar C1E kategorijų motorines transporto priemones – 18 metų;
- kai siekia vairuoti C ar CE kategorijų motorines transporto priemones – 21 metai;

Teisė vairuoti B kategorijos motorines transporto priemones.

Galiojanti vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininė pažyma.

1.5. Mokymo trukmė (savaitėmis ar valandomis)

150 valandų

1.6. Programos rengėjai

Grupės vadovas – Romanas Gaidžiūnas, profesijos mokytojas ekspertas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos prezidentas;

Nariai:

1. Darius Lesickas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos prezidentas;
2. Valentinas Masilionis, profesijos mokytojas metodininkas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos atstovas;
3. Audrius Stramkauskas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos atstovas;
4. Valdas Šlepikas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos atstovas.

2. Programos apibūdinimas

2.1. Rengimo pagrindas

Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213; 2010, Nr. 75-3791);
 Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804);
 Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478; 2007, Nr. 43-1627);
 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. liepos 7 d. nutarimas Nr. 833 „Dėl formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 89-4259);
 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymas Nr. 3-79 „Dėl C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinėi profesinei kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 17-818);
 Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. V-1435 „Dėl formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 105-5436);
 Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. V-209 „Dėl kvalifikacijos pažymėjimo, profesinio mokymo pažymėjimo, profesinio mokymosi pasiekimų pažymėjimo, kompetencijų įvertinimo pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 19-885).

2.2. Programos tikslai

Suteikti žinių ir gebėjimų, reikalingų įgyti pradinėi profesinei kvalifikacijai vežti krovinius komerciniais tikslais:

- Suteikti žinių apie motorinių transporto priemonių vairuotojų pradinės profesinės kvalifikacijos įgijimo tvarką.
- Supažindinti su racionalaus važiavimo ir saugos reikalavimais.
- Išaiškinti transporto priemonių kinematinį grandinių ir valdymo sistemų charakteristikas.
- Išdėstyti ekologiško (ekonomiško) ir aplinką saugojančio vairavimo būdus.
- Išaiškinti įvairių veiksmų darbo ir poilsio ciklui svarbą.
- Suteikti žinių apie eismo keliais nelaimių priežastis ir rizikos faktorius.
- Supažindinti su bendravimo kultūra.
- Išaiškinti teisės aktų, reglamentuojančių krovinių vežimą, reikalavimus.
- Išmokyti organizuoti transporto priemonės pakrovimą deramai laikantis saugos ir tinkamų transporto priemonės naudojimo taisyklių.
- Suteikti žinių apie krovinių vežimo kelių transporto ekonominius klausimus ir rinkodarą, krovinių vežėjų veiklos organizavimą.
- Suteikti vairavimo įgūdžių vairuojant transporto priemonę įvairiomis eismo sąlygomis.
-

2.3. Mokymosi pasiekimai

Eil. Nr.	Mokymosi pasiekimai
1	Įgyja reikiamų profesinių teorinių žinių ir praktinių įgūdžių saugiai vežti krovinius C1, C, C1E ir CE kategorijų motorinėmis transporto priemonėmis.

3. Detalus mokymo planas

Eil. Nr.	Temų pavadinimai	Valandų skaičius	
		teorijai	praktiniam mokymui
	TEORINIS MOKYMAS		
	Bendrosios nuostatos	2	
	Transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojų pradinė profesinė kvalifikacija ir periodinis mokymas, programos objektas bei tikslai ir mokymosi pasiekimai, rekomenduojama literatūra, baigimo pažymėjimas. Kodas „95“.	2	
	I. Bendros temos		
1.	Transporto priemonės kinematinų grandinių charakteristikos.	4	
1.1.	Transporto priemonių kinematinės grandinės. Keturtakčio variklio darbo principas ir P-V diagrama.	0,5	
1.2.	Variklių išorinė greičio charakteristika, sukimo momento, galios samprata, jų tarpusavio ryšys. Pratybos (sukimo momento ir galios skaičiavimai).	1	
1.3.	Variklio galia ir eismo sauga. Variklio pripildymo koeficiento samprata, variklio galios didinimo būdai.	0,5	
1.4.	Optimalūs sūkliai ir degalų sanaudos.	0,5	
1.5.	Pavarų perdavimo skaičius, pavarų tipai. Pratybos (pavaros, transmisijos perdavimo skaičiaus apskaičiavimas).	1	
1.6.	Sankaba, pavarų dėžės, pagrindinė pavara, diferencialas, diferencialo blokavimas, padidintos trinties diferencialai.	0,5	
2.	Valdymo sistemos, jų charakteristikos ir veikimas bei transporto priemonės valdymas.	12	
2.1.	Transporto priemonės valdymo sistemos.	1	
2.2.	Hidraulinė stabdžių sistema, pagrindiniai mazgai ir jų veikimo principas.	1	
2.3.	Pneumatinė stabdžių sistema, pagrindiniai mazgai ir jų veikimo principas.	1	
2.4.	Stabdymas varikliu, išmetamųjų dujų stabdžio, variklio hidraulinio stabdžio, retarderio veikimo principas.	2	
2.5.	Papildomų stabdymo sistemų naudojimo ypatumai, jų efektyvumas, stabdymas nuokalnėse. Darbinio stabdžio ir papildomų stabdymo sistemų kombinuotas naudojimas. Padangos, jų nusidėvėjimo reikšmė saugai.	2	
2.6.	Automobilio traukos jėga. Automobilio galios balansas.	1	
2.7.	Geresnis pavarų ir transporto priemonės inercijos naudojimas. Automobilio traukos dinamika, dinaminis įkalnių pasipriešinimo įveikimas.	1	
2.8.	Automobilio stabdymo dinamika. (jėgos, veikiančios stabdant, stabdymo dinamikos rodikliai, jėgų pasiskirstymas priekinei ir galinei ašims).	1	
2.9.	Automobilio šoninio slydimo ir virtimo kritinis greitis. ABS ir kitų saugaus vairavimo pagalbinių sistemų veikimas.	1	

2.10.	Veiksmai sugedus transporto priemonei.	1	
3.	Ekologiškas (ekonomiškas) transporto priemonės vairavimas.	8	
3.1.	Santykių efektyviųjų degalų sąnaudų samprata, charakteristikos.	1	
3.2.	Variklio optimalus sukimo momento išnaudojimas, bėgėjimasis, teisingai pasirenkant pavaras, tolygaus greičio palaikymo režimas.	1	
3.3.	Pavarų optimalaus pasirinkimo specifikacija prieš įkalnę, įkalnėje, prieš nuokalnę, nuokalnėje.	1	
3.4.	Automobilio inercijos išnaudojimas, aplinkos veiksnių prognozavimas.	1	
3.5.	Oro pasipriešinimo koeficientas, pasipriešinimo riedėjimui, oro pasipriešinimo jėga, greičio įtaka pasipriešinimo jėgom, techninės priemonės šias jėgas mažinti. Oro slėgio reikšmė padangose.	1	
3.6.	Išmetamųjų dujų toksiškumas, Euro 3, 4, 5, 6 standartų reikalavimai.	1	
3.7.	Kietųjų dalelių filtrai, EGR vožtuvo sistema, atrankinė katalitinė redukcija, karbamido tirpalai.	1	
3.8.	Automobilių variklių degalų cheminė, frakcinė ir elementinė sudėtis. Biodegalai. Priedai degalams.	1	
4.	Su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų reikalavimai ir taikymas.	14	
4.1.	Reglamentų (EB) Nr. 561/2006, (EEB) Nr. 3821/85 ir AETR nuostatos.	2	
4.2.	Reglamente (EB) Nr. 561/2006 numatytos išimties ir pasikeitimai lyginant su reglamentu (EEB) Nr. 3821/85.	1	
4.3.	Vairavimo ir poilsio režimo reikalavimų vykdymas. Analoginiai ir skaitmeniniai tachografs. Pratybos.	8	
4.4.	Atsakomybė už tachografo nenaudojimą ar jo rodmenų klastojimą.	1	
4.5.	Vairuotojų teisės ir pareigos susietos su kelių transportu.	2	
5.	Rizika, nelaimingi atsitikimai, materialinės ir finansinės pasekmės.	8	
5.1.	Rizika, kurią kelia eismas. Kaimyninių valstybių Kelių eismo taisyklių ypatumai (pvz. tramvajų eismas, esminiai kitų šalių Kelių eismo taisyklių skirtumai ir kt.).	5	
5.2.	Kelių eismo nelaimių priežastys. Ratų grandinių paskirtis, uždėjimas.	2	
5.3.	Nelaimingi atsitikimai, atsirandantys kelių eismo sektoriuje. Materialinės ir finansinės pasekmės.	1	
6.	Kelio galimiems nusikaltimams užkirtimas ir prevencinės priemonės.	4	
6.1.	Nusikalstamumo, nelegalių migrantų gabenimo ir kontrabandinių prekių vežimo užkirtimas, prevencinės priemonės, pasekmės vairuotojui ir vežėjui.	2	
6.2.	Vežejo ir vairuotojo atsakomybę reglamentuojantys teisės aktai. Teisinis vežimų reguliavimas ne EB šalyse.	2	

7.	Rizika, kylanti dėl vairuotojo darbų sąlygų.	4	
7.1.	Rizika, kurią gali sukelti vairuotojo darbo sąlygos, netinkami judesiai ir neteisingos sėdėsenos padėtys.	2	
7.2.	Rizika, kurią gali sukelti keleivių įlaipinimas ir išlaipinimas, bagažo pakrovimas ir iškrovimas.	2	
8.	Fizinių ir psichinių gebėjimų svarba.	4	
8.1.	Vairuotojo darbo psichologija ir profesinis patikimumas.	1	
8.2.	Fizinių ir psichinių gebėjimų svarba, sveika ir subalansuota mityba. Infekcinės ligos ir apsauga nuo jų.	1	
8.3.	Alkoholio, narkotikų ar kitų psichotropinių medžiagų poveikis.	1	
8.4.	Nuovargis ir streso požymiai. Darbo ir poilsio ciklo reikšmė.	1	
9.	Avarinių situacijų įvertinimas.	7	
9.1.	Avarinės situacijos įvertinimas ir elgesys.	2	
9.2.	Pagalbos iškvietimas, pirmosios pagalbos suteikimas nukentėjusiesiems.	2	
9.3.	Veiksmai kilus gaisrui, keleivių evakavimas, atsakymas į smurtą.	2	
9.4.	Avarijos ataskaitos rengimas. Pratybos.	3	
10.	Vairuotojo vaidmuo vežėjo reputacijai.	6	
10.1.	Reikalavimai vairuotojo elgesiui dėl vežėjo reputacijos. Vairuotojo teikiamų paslaugų svarba vežėjui. Vairuotojo vaidmuo žmonėms, su kuriais tenka bendrauti.	2	
10.2.	Techninė transporto priemonės priežiūra. Pratybos.	3	
10.3.	Darbo organizavimas, komercinės ir finansinės netinkamų veiksmų pasekmės.	1	
	Įskaita iš bendrųjų temų.	1	
	II Specifinės temos		
11.	Transporto priemonės krovos darbai, pakuočių ir padėklų tipai.	14	
11.1.	Pakuočių ir padėklų tipai.	1	
11.2.	Transporto tara, krovinių pakavimas, markiravimas.	2	
11.3.	Pagrindiniai krovinių, kuriuos būtina įtvirtinti, tipai.	1	
11.4.	Krovinių fiksavimo ir tvirtinimo būdai. Pratybos.	4	
11.5.	Tvirtinimo įtaisai ir jų patikrinimas. Pratybos.	4	
11.6.	Krovos įranga ir jos naudojimas.	1	
11.7.	Krovinio dengimo būdai ir priemonės.	1	
12.	Transporto priemonės veikiančios jėgos, transporto priemonės ir junginio ašių apkrovų apskaičiavimas.	10	
12.1.	Transporto priemonės veikiančios jėgos.	1	
12.2.	Pavarų naudojimas atsižvelgiant į transporto priemonės apkrovą ir kelio profilį.	2	
12.3.	Maksimalūs leidžiami transporto priemonių matmenys, leidžiamos ašies apkrovos, leidžiamos bendrosios masės. Nestandardinių krovinių tvirtinimas ir gabenimas.	2	

12.4.	Transporto priemonės naudingos apkrovos apskaičiavimas. Pratybos.	2	
12.5.	Apkrovų pasiskirstymas ir pasekmės dėl per didelės apkrovos.	2	
12.6.	Transporto priemonės stovumas ir svorio centras	1	
13.	Krovinių vežimą reglamentuojantys teisės aktai ir dokumentai.	28	
13.1.	Vežimų teisinis reguliavimas, krovinių vežimą reglamentuojantys teisės aktai.	2	
13.2.	Vairuotojų ir vežėjų atsakomybė pagal Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvenciją (CMR). Pratybos.	4	
13.3.	Tarptautinių krovinių pervežimo veiklos vykdymas su trečiosiomis šalimis. Muitinės konvencija dėl tarptautinio krovinių gabenimo (TIR sistema). Pratybos (naudojimas, dokumentų pildymas, garantijos, finansinė atsakomybė).	4	
13.4.	Prekių ir daiktų deklaravimas, grynųjų pinigų gabenimas, garantijos, gabenamų prekių ir daiktų muitinis statusas, jų atpažinimas ir ženklavimas. Pratybos.	3	
13.5.	Padidintos rizikos krovinių gabenimas, ATP ir ATA sutartys. Dokumentai, reikalavimai vežėjui bei transporto priemonei. Pratybos.	3	
13.6.	Pavojingų krovinių klasifikavimas, identifikavimas, reikalavimai vairuotojui ir transporto priemonei, vežant pavojingus krovinius. Pratybos.	3	
13.7.	Reglamentas (EEB) 2913/92 Bendrijos muitinės kodeksas. Vairuotojo ir vežėjo atsakomybė už muitinės nustatytų reikalavimo nevykdymą. Administracinė ir baudžiamoji atsakomybė. Kontrabanda.	2	
13.8.	Europos Bendrijų leidimų, licencijų išdavimo tvarka.	1	
13.9.	Krovinių vežimo sutartimis nustatomi įpareigojimai. Vežėjo ir vairuotojo atsakomybė.	1	
13.10.	Krovinių vežimo dokumentai ir jų rengimo tvarka. Pratybos.	2	
13.11.	Kelionės leidimų naudojimas. Pratybos.	2	
13.12.	Valstybių sienų kirtimo tvarka. Reikalinga dokumentacija.	1	
14.	Krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinka.	13	
14.1.	Krovinių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinka.	1	
14.2.	Krovinių vežimo kelių transportu palyginimas su jų vežimu kitomis transporto rūšimis.	1	
14.3.	Krovinių vežimas už atlygį arba savo sąskaita.	1	
14.4.	Krovinių vežėjų veiklos organizavimas. Krovinių draudimas.	1	
14.5.	Skystų krovinių bei medienos ir gyvūnų vežimas.	2	
14.6.	Krovinių vežimo sektoriaus pokyčiai.	1	
14.7.	Vežimas geležinkelių, kelių ir jūrų transportu.	1	
14.8.	Krovinių vežimo būdai ir optimalaus maršruto parinkimas. Navigacinės sistemos.	1	

14.9.	Subrangos sutarčių sudarymas.	1	
14.10.	Transporto terminalai.	1	
14.11.	Krovinio vežimo ekonominis pagrindimas, išlaidų ir sąnaudų nustatymas. Pratybos.	2	
	Įskaita iš specifinių temų	1	
	PRAKTINIS MOKYMAS		
1.	Praktinis mokymas specialioje aikštelėje.		4,5
1.1.	Taisyklingas išėdimas į transporto priemonę. Valdymo mechanizmų, signalizacijos, kontrolės, informacijos ir matavimo prietaisų išdėstymas, paskirtis, naudojimas, rodmenų suvokimas. Tachografo paruošimas darbui.		0,5
1.2	Variklio užvedimas, pajudėjimas, važiavimo pradžia, pavarų perjungimas, stabdymas, sustabdymas nustatytoje vietoje. Pakrovimo bei krovinio tvirtinimo įrangos pasirinkimas pagal pateiktą krovinį ir jos patikrinimas. Saugus ir taisyklingas krovinio pakrovimas ir tvirtinimas, iškrovimas.		1
1.3	Važiavimas tiesiai ant sausos ir slidžios dangos. Stabdymas ant slidžios dangos, apvažiuojant kliūtį. Stabdymas važiuojant vienos pusės ratais ant slidžios dangos, kitos pusės – ant sausos. Transporto priemonės valdymas atsiradus šoniniam slydimui. Pajudėjimas įkalnėje su sausa ir slidžia danga. Važiavimas nuokalne ir posūkyje su sausa ir slidžia danga. Stabdymas nuokalnėje su sausa ir slidžia danga.		3
2.	Praktinis mokymas keliuose.		5,5
2.1	Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) ne gyvenvietėje, keliuose su įkalnėmis ir nuokalnėmis, viena ir keliomis eismo juostomis važiavimo kryptimi, staigiais posūkiais, skirtingomis kelio dangomis.		2
2.2	Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) gyvenvietėje, kurioje yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi ir neintensyvus eismas.		1,5
2.3	Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas, vadovaujantis navigacijos prietaisu, dieną ir tamsiu paros metu (pagal galimybes) gyvenvietėje, kurioje yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi, nereguliuojamos ir reguliuojamos sankryžos, nuvykstant į du ar daugiau nurodytus punktus.		2
	Iš viso:	140	10

PASTABA:

1. Iki galutinio specialių vairavimo mokymo aikštelių įrengimo, bet ne vėliau kaip iki 2014 m. liepos 1 d., 1.3 pratimas gali būti atliekamas 2.1 arba 2.2 pratimo metu.
2. 1.3 vairavimo mokymo pratimas atliekamas nuosavoje specialioje vairavimo mokymo aikštelėje arba pratimui atlikti sudaroma mokymo sutartis su viešos priedos specialios vairavimo mokymo aikštelės valdytoju.
3. Praktinio vairavimo užsiėmimams sudaromas praktinio mokymo apskaitos lapas ir vairuotojo pasiekimų vertinimo metodika.

4.Reikalavimai mokytojams (išsilavinimas, profesinė kvalifikacija, darbo patirtis)

Profesijos mokytoju, vykdant teorinį mokymą, gali dirbti asmuo, įgijęs ne žemesnį kaip aukštesnįjį ar aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų ar specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą pagal šios mokymo programos turinį ir turintis:

- ne mažesnę kaip trejų metų darbo, susijusio su kelių transportu ar vairuotojų mokymu, patirtį arba turintis tarptautinės kelių transporto sąjungos (IRU) kvalifikaciją patvirtinančią pažymėjimą pagal šios profesinio mokymo programos turinį;
- C kategorijos transporto priemonių vairavimo teisę;
- pedagoginį išsilavinimą arba Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka išklaustyti pedagoginių ir psichologinių žinių kursų pažymėjimą.

PASTABA :

- atskiras programos temas gali mokyti atitinkamų specialybių profesijos mokytojai, turintys ne žemesnį kaip šių specialybių aukštąjį išsilavinimą, išklausę Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių ir psichologinių žinių kursų bei ne mažesnę kaip trejų metų šios srities darbo patirtį.

Profesijos mokytojas vykdantis praktinį mokymą turi turėti:

- ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją, susijusią su automobilių transportu;
- ne mažesnę kaip trejų metų darbo, susijusio su vairuotojų mokymu, patirtį;
- C, CE kategorijų transporto priemonių vairavimo teisę ir šių kategorijų ne mažesnę kaip trejų metų vairavimo patirtį;
- Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos išduotą specialių kursų baigimo liudijimą, patvirtinančią teisę dirbti vairavimo instruktoriumi.

5.Reikalavimai metodiniams ir materialiesiems ištekliams

Mokymo įstaigoje turi būti šie metodiniai ištekliai:

- vaizdinės mokymo priemonės;
- dalijamoji medžiaga savarankiškiems darbams;
- praktinio mokymo užduotys, klausimynai ir testai, konspektai, mokomieji judėjimo maršrutai mieste ir užmiestyje;

Mokymo įstaigoje turi būti šie teoriniam ir praktiniam mokymui skirti materialieji ištekliai:

- kompiuterinė įranga su internetine prieiga;
- projekcinė įranga, skirta vaizdinėms mokymo priemonėms pateikti;
- skaitmeninio tachografo veikimo standas arba kompiuterinė programa;
- krovinių ir taros įtvirtinimo įranga;
- įvairūs pavieniai įvairių formų kroviniai, tara ir kroviniai ant padėklų;
- krovinių vežimo dokumentų blankų kopijos;
- priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonės ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinės priemonės;
- C kategorijos automobiliai ir/arba CE kategorijos junginiai, paruošti krovinių vežimui ir atitinkantys Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m.rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1V-329 „Dėl motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3 priedo reikalavimams. Mokomieji automobiliai transporto priemonės registracijos liudijime turi turėti kodą ST (mokomoji transporto priemonė su papildoma valdymo įranga vairavimo instruktoriui). Šiuose automobiliuose rekomenduojama naudoti GPS/GSM įrenginį, teikiantį informaciją apie nuvažiuotą atstumą ir degalų sąnaudas. Transporto priemonės turi būti paženklintos Kelių eismo taisyklių nustatyta tvarka;
- speciali praktinio mokymo aikštelė, su vieta transporto priemonių apžiūrai ir šie specialūs

elementai (trasos, zonos), prie kurių turi būti užtikrintas saugus privažiavimas ir nuvažiavimas:

- krovinių pakrovimo – iškrovimo vieta (rampa). Ji turi būti tokių matmenų, kad būtų galima saugiai pakrauti ir iškrauti krovinius krautuvais;
- nuokalnė (įkalnė) su „U“ formos posūkiu nuokalnės pabaigoje. Šio elemento slidus vientisas paviršius, pagamintas dervos pagrindu, kuris nuolat drėkinamas vandeniu, kad susidarytų slidi danga, turi būti ne mažesnis kaip 80 m ilgio ir ne mažesnis kaip 8 m pločio, kurio nuolydis yra ne mažesnis kaip 6%, su avarine zona. Avarinės zonos dydis turi būti ne mažesnis kaip 10 m išorinėje posūkio pusėje, 4 m vidinėje posūkio pusėje ir ne mažesnis kaip 30 m ilgio trasos pabaigoje. Šis elementas taikomas transporto priemonių vairuotojų praktinio vairavimo gebėjimų (stabdymas važiuojant nuokalne, taisyklingas posūkių su slidžia danga pravažiavimas, važiavimo pradžia įkalnėje ir pan.) tobulinimui. (Įrengiama ne vėliau negu iki 2014 m. liepos 1 d.);
- asfaltuota dinamine zona su nuolatine slydimo trasa. Asfaltuota dinaminė zona turi būti ne mažiau kaip 150 m ilgio ir ne mažiau kaip 20 m pločio įskaitant avarines zonas. Nuolatinė slydimo trasa (vientisas paviršius, pagamintas dervos pagrindu) turi būti ne mažiau kaip 50 m ilgio, ne mažiau kaip 5 m pločio ir įrengta taip, kad iš kiekvieno nuolatinės slydimo trasos šono liktų ne mažiau kaip 5 m asfaltuotos dinaminės zonos. Asfaltuota dinaminė zona su nuolatine slydimo trasa yra skirta automobilių valdymo įgūdžiams įgyti ar tobulinti. Vairuotojas šioje zonoje gali atlikti įvairius stabdymo pratimus, esant įvairiems transporto priemonės greičiams, taip pat įrodant vairuotojui transporto priemonės greičio įtaką stabdymui ir transporto priemonės valdymui esant įvairioms kliūtims, skirtingai kelio dangai. Asfaltuotos dinaminės zonos su nuolatine slydimo trasa nuolydis gali būti ne didesnis kaip 2%. Nuolatinės slydimo trasos paviršius privalo būti specialiai paruoštas ir nuolat drėkinamas vandeniu ir būti toks, kad susidarytų slidi danga, kuria važiuojant galima sudaryti ekstremalias vairavimo situacijas. Vairuotojas, norėdamas sustabdyti ir suvaldyti transporto priemonę, vienu metu privalo atlikti tikslingus transporto priemonės valdymo ir stabdymo pratimus. (Įrengiama ne vėliau negu iki 2014 m. liepos 1 d.).

Rekomenduojama specialybės literatūra ir pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys krovinių vežimą:

1. Baublys A. Keleivių ir krovinių vežimai kelių transportu. Vilnius: Technika, 1994.
 2. Baublys A. Krovinių vežimai. Vilnius: Technika, 2002.
 3. Baublys A. Tarptautiniai vežimai kelių transportu. Vilnius: Technika, 2003.
 4. Giedra K., Kirka A., Slavinskis S. Automobiliai. Kaunas, 2002.
 5. Giedra K., Valatka A. Mano automobilis. Kaunas, 2000.
 6. Gudzinevičiūtė O.A. Vairuotojams apie lietuvių kalbą. Šiaurės Lietuva, 2010 m.
 7. Jacikevičius A. Žmonių grupių socialinė psichologija. Vilnius, 1995.
 8. Kirka A. Automobiliai. Kaunas, 2002.
 9. Lietuvos Žemės Ūkio Universitetas. Eismo saugumo pagrindai. Kaunas-Akademija. 1997.
 10. Martinkus B., Žilinskis V. Ekonomikos pagrindai. Kaunas: Technologija, 2001.
 11. Minelga M. Aprūpinimo logistika. Vilnius, 2006.
 12. WISTRA – krovinių kontrolės sistemos. Katalogas.
 13. Zasada S. Saugus greitis. Autos klubas, 2008.
 14. Žekonis J. Automobilio priežiūra. Asveja, 2006.
- Norminiai dokumentai ir jų pakeitimai:
15. Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės. (Žin., 2010, Nr.99-5167).
 16. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/59/EB;(OL L 226, 10/09/2003).
 17. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas EB Nr.561/2006. (OL L 207, 11/04/2006).
 18. Europos sutartis dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR). (Žin., 2004, Nr.91-3349).
 19. Europos šalių susitarimas dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR)(Žin., 2011, Nr. 104-4869).
 20. Krovinių vidaus vežimo kelių transportu taisyklės. (Žin., 1997, Nr.76-1963).
 21. Krovinių, vežamų kelių transporto priemonėmis, išdėstymo ir tvirtinimo taisyklės. (Žin.,

- 2008, Nr.24-876).
22. Krovinių tarptautinių vežimų kelių transportu taisyklės. (Žin., 1998, Nr.115-3261).
 23. Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksas. (Žin., 2004, Nr.68-2368).
 24. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. (Žin., 2002, Nr.64-2569).
 25. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas. (Žin., 2003, Nr.70-3170).
 26. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas. (Žin., 1996, Nr.119-2772).
 27. Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas. (Žin., 1996, Nr.52-1239).
 28. Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymas. (Žin., 1991, Nr.30-804).
 29. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymas 2011 m. vasario 3 d. Nr. 3-79; (Žin., 2011, Nr. 17-818).
 30. Muitinės konvencija dėl tarptautinio krovinių transporto su TIR knygelėmis. (Žin., 2000, Nr.6-155).
 31. Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatai. (Finansų ministro įsakymas Nr.3, 2000.01.13)(Žin., 2000, Nr.11-264).
 32. Reglamentas (EB) Nr.432/2004. (OL L 071, 10/03/2004).
 33. Reglamentas (EB) Nr.1360/2002.(OL L 207, 5/08/2002).
 34. Reglamentas (EEB) Nr.3821/85, Priedas IB.
 35. Susitarimas dėl greitai gendančių maisto produktų tarptautinio gabenimo ir gabenimui naudojamų specialių transporto priemonių (ATP). (Žin., 2011, Nr. 104-4870).
 36. Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencija (CMR). 1956.05.19 Ženeva.

6. Baigiamasis mokymosi pasiekimų vertinimas (vertinimo būdai, trukmė)

Asmens įgytų kompetencijų įvertinimą organizuoja kompetencijų vertinimo akredituota institucija, vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro nustatyta ir su ūkio ministru suderinta asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarka.

Asmeniui, kurio mokymosi pasiekimai įvertinami patenkinamai, švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. V-209 „Dėl Kvalifikacijos pažymėjimo, profesinio mokymo pažymėjimo, profesinio mokymosi pasiekimų pažymėjimo, pažymėjimo, kompetencijų įvertinimo pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 19-885) nustatyta tvarka, išduodamas kvalifikacijos pažymėjimas.

Asmuo laikomas nebaigusių šios profesinio mokymo programos, kai jo mokymosi pasiekimai įvertinami nepatenkinamai. Pakartotinas kompetencijų vertinimas gali būti organizuotas ne anksčiau kaip po vienos savaitės.